

Практычнае заданне.

БССР у гады новай эканамічнай палітыкі

Выкарыстоўваючы прадстаўленыя матэрыялы, адкажыце на пытанні (выканайце заданні):

1. У якім годзе была ўведзена новая эканамічная палітыка?
2. Складзіце схему (або “лагічны ланцужок”): “Прычыны ўвядзення новай эканамічнай палітыкі”.
3. Чым У.І.Ленін тлумачыў спробу бальшавікоў захаваць харчразвёрстку пасля заканчэння вайны?
4. Новая эканамічная палітыка дазволіла да 1927 года аднавіць даваенны ўзровень сельскай гаспадаркі і прамысловасці. Растлумачце, чаму ва ўмовах мірнага часу "новая эканамічная палітыка" аказалася больш эфектыўнай, чым палітыка "ваеннага камунізму"?

I. Сацыяльнаэканамічнае становішча Беларусі. *(на матэрыялах вучэбнага дапаможніка «Гісторыя Беларусі. 1917 г. – пачатак ХХІ ст. 9 клас»)*

Вынікі Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў, акупацыя Беларусі германскімі і польскімі войскамі выклікалі гаспадарчы крызіс. Тэрыторыя Беларусі на працягу больш за шэсць гадоў была арэнай баявых дзеянняў. Да таго ж яна аказалася падзеленай па ўмовах Рыжскага міру. Пасяўныя плошчы зменшыліся больш як на трэць. Аб'ём прадукцыі сельскай гаспадаркі склаў менш за 50% ад даваеннага. Тысячы сялян сутыкнуліся з недахопам прадуктаў. Прамысловая вытворчасць у 1920 г. у параўнанні з даваенным скарацілася ў 7 разоў. Зімой 1920-1921 гг. у Менску, напрыклад, не было паліва і не працаваў транспарт.

Становішча ўскладнялася тым, што працягвалася палітыка "ваеннага камунізму". Сяляне ва ўмовах пераходу ад вайны да мірнага жыцця выказвалі ўсё большую незадаволенасць харчразвёрсткай. Яны не разумелі, чаму зараз, калі вайна скончылася, трэба аддаваць амаль усе свае прадукты на патрэбы Чырвонай Арміі.

У сваім дакладзе «Новая эканамічная палітыка і задачы палітпросветаў» у кастрычніку 1921 г. У.І.Ленін адзначаў: «...пад уплывам нахлынуўшых на нас ваенных задач і таго, здавалася б, адчайнага становішча, у якім знаходзілася рэспубліка ў момант заканчэння вайны, мы зрабілі тую памылку, што вырашылі зрабіць непасрэдны пераход да камуністычнай вытворчасці і размеркавання. Мы вырашылі, што сяляне па развёрстцы дадуць патрэбную нам колькасць хлеба, а мы раздадзім яго па фабрыках і заводах, — і выйдзе ў нас камуністычная вытворчасць і размеркаванне... Але харчразвёрстка ў вёсцы... замінала ўздыму прадукцыйных сіл і з'явілася асноўнай прычынай глыбокага эканамічнага і палітычнага крызісу, на які мы наткнуліся вясной 1921 года”.

II. 3 дэкрэта «Аб замене харчовай і сыравіннай развёрсткі натуральным падаткам» (21 сакавіка 1921 г.)

1. Для забеспячэння правільнага і спакойнага вядзення гаспадаркі на аснове больш свабоднага распараджэння земляробам прадуктамі сваёй працы і сваімі гаспадарчымі сродкамі, для ўмацавання сялянскай гаспадаркі і павелічэння яе прадукцыйнасці... развёрстка як спосаб дзяржаўных нарыхтовак харчавання, сыравіны і фуражу замяняецца натуральным падаткам.

2. Гэты падатак павінен быць меншы за абкладанне, якое накладвалася да гэтага часу шляхам развёрсткі ...

8. Усе запасы харчавання... якія застаюцца ў земляробаў пасля выканання імі падатку, знаходзяцца ў поўным іх распараджэнні і могуць выкарыстоўвацца імі для паляпшэння і ўмацавання сваёй гаспадаркі, для павышэння ўласнага спажывання і для абмену на прадукты фабрычна-заводскай і саматужнай прамысловасці і сельскагаспадарчай вытворчасці.

III. Асноўныя мерапрыемствы палітыкі "ваеннага камунізму" і новай эканамічнай палітыкі

Палітыка «ваеннага камунізму»	Новая эканамічная палітыка
Харчразвёрстка	Увядзенне харчовага падатку
Забарона свабоды гандлю	Дазвол свабоды гандлю
Натуральны абмен прадуктамі	Выкарыстанне таварна-грашовых адносін і ўвядзенне савецкага чырвонца
Нацыяналізацыя прамысловасці, забарона прыватных прадпрыемстваў	Дазвол дробнай прыватнай уласнасці, дапушчэнне замежнага капіталу, дазвол найму працоўнай сілы і арэнды зямлі
Увядзенне ўсеагульнай працоўнай павіннасці	Свабодны выбар форм землекарыстання, развіццё сельскагаспадарчай кааперацыі
Ураўняльны прынцып аплаты працы	Розныя формы аплаты працы